

Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 289

Maribor, ponedeljek 22. decembra 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno prejemati v upravi ali po pošti 10 Din. dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Železniška nesreča v Srbiji

VLAK SKOČIL S TIRA. — EDEN MRTEV, VEČ TEŽKO IN LAHKO RANJENIH, DVA VAGONA POPOLNOMA RAZBITA.

BEOGRAD, 22. decembra. Prometno ministrstvo je izdalo naslednjo uradno izjavo:

Danes, ob 4.45 zjutraj, je pri kilometru 33 med Vajkovcem in Jabučem skočil s tira vlak št. 311 in sicer lokomotiva s tenderjem, ki sta se prevrnila na levo stran v smeri vlaka. Službeni voz št. 2011 in salonski voz št. 1 sta se popolnoma razbila. Vsi naslednji vagoni, ki so istotako skočili s tira, so se močno poškodovali. Ob tej priliki se je ubil železniški uradnik Viljem Torbas iz Sarajeva, težko ranjenih je bilo 6, lahko ranjeni pa so bili 4 potniki. Odrejena je bila takoj komisija, da odpotuje na kraj nesreče in preišče vzroke katastrofe. Nesreča se je pripetila na ovinku in vzrok ni bilo mogoče takoj ugotoviti. Na tem delu proge, takozvanem Žutem bregu, je teren zelo opozel in predstavlja ta del proge najbolj občutljivi oddelček na progi med Vajkovcem in Obrenovcem. Dela za očiščenje proge so se takoj pričela.

Železniški uradnik Viljem Torbas iz Sarajeva, težko ranjenih je bilo 6, lahko ranjeni pa so bili 4 potniki. Odrejena je bila takoj komisija, da odpotuje na kraj nesreče in preišče vzroke katastrofe. Nesreča se je pripetila na ovinku in vzrok ni bilo mogoče takoj ugotoviti. Na tem delu proge, takozvanem Žutem bregu, je teren zelo opozel in predstavlja ta del proge najbolj občutljivi oddelček na progi med Vajkovcem in Obrenovcem. Dela za očiščenje proge so se takoj pričela.

Henderson o razorožitvi

LONDON, 22. decembra. Zunanji minister Henderson je imel snoči govor po radiu o bodoči razorožitveni konferenci. V svojem govoru je naglašal, da bo najbrže že na prihodnji seji Sveta Društva narodov določen dan splošne razorožitvene konference. Tekom enega leta bo morda sklenjena prva pogodba, na podlagi katere bodo reducirane vse vojske na kopnem, bojne mornarice in bojno zrakoplovstvo. Svet se nahaja sedaj v prehodni dobi, v kateri ima izbirati med vojno in mirom in odločiti o svoji nadaljni bodočnosti.

Rykov odstranjen

MOSKVA, 22. decembra. Osrednji izvrševalni odbor sovjetske države je predsednika sveta ljudskih komisarjev, Rykova, na njegovo željo razrešil njegovih dolžnosti. Za naslednika je bil imenovan Molotov.

Novi predsednik sveta ljudskih komisarjev je šele 40 let star in sin nekdanjega prekopčevalca. Univerzo je dovršil v Petrogradu, boljševiški stranki pa se je pridružil l. 1908. Bil je že 6 krat zaprt in dvakrat v prognanstvu.

Od danes dnevno

zvežo namočene

polenovke

pri tvrdki I. SIKK naslednik

J. Skaza, Maribor, Glavni trg-rotovž

dustrije je eden najvažnejših problemov naše bližnje bodočnosti in v zvezi s tem zlasti ustanovitev Privilegirane industrijske banke po vzorcu agrarne in obrtne banke. Zadevni zakon se izdeluje.

Naše denarstvo je karakterizirano po tem, da je denarja sicer v izobilju, da pa splošna stagnacija onemogoča njegovo cirkulacijo. To je tudi razlog, da se vočigled negotovosti vprašanje bančne obrestne mere še vedno ni moglo rešiti na način, ki bi bil v skladu z množino razpoložljivega kapitala, na drugi strani pa s stvarnimi kre-

Zdravstveno stanje Poincarja

PARIZ, 22. decembra. Zdravstveno stanje Poincarja, ki je težko zbolel, je bilo danes ponoči neizpremenjeno. Bolnik potrebuje še vedno popoln mir.

Iz grške zbornice

ATENE, 22. decembra. Ministrski predsednik Venizelos je izjavil v parlamentu, da bodo vsi politični nasprotniki Kemal paše, ki so pobegnili na Grško, izročeni Turčiji.

Žrtve vulkana Merapija

AMSTERDAM, 22. decembra. Po zadnjih vesteh z otoka Jave je število ljudi, ki so izgubili življenje pri izbruhu ognjenika Merapija, naraslo že na 700, boje pa se, da je še mnogo večje. Vulkan deluje še vedno z vso silo ter se dvigajo iz žrela ogromni oblaki dima in pepela. Izbruh vulkana Merapija predstavlja vsekakor eno največjih vulkanskih katastrof, kar jih je bilo kdaj na otoku Javi.

Za olajšanje brezposelnosti v Ameriki

WASHINGTON, 22. decembra. Kongres je bil odgojen za 2 tedna. Pred razhodom je dovolil 311 milijonov dolarjev kot izredno podporo za olajšanje brezposelnosti.

Priporočam za božične praznike sveže pitane goske, race, kapune, purane in Boueare

Delikatesna trgovina

Prinčič

nasproti Glav. kolodvora

ditnimi potrebami našega gospodarstva.

Splošna kriza naravno ni šla mimo našega pomorstva in naše trgovske mornarice ter pomorskega ribarstva. Razveseljivo pa se razvija naš turizem.

Gospodarska depresija še ni dosegla najnižje točke, pripravljeni moramo biti še na težke borbe, ki jih bomo pa vse preživeli brez večjih pretresljajev, ako bomo posegli v ne aktivno in ne bomo kot obupanci z vrvjo v roki stali ob strani.

Gospodarsko-prosvetni tečaj ZKD v Konjicah

včeraj 21. tm. je zopet pokazal, kako nujno potrebne so take prireditve in kako hvaležni so zanje naši kmetijski gospodarji in njihovi sinovi. Največji razred tamšnje šole je bil poln poslušalcev, kmetov, mož in žen, fantov in deklet. Navzoči so bili tudi gg. srezki načelnik dr. Trstenjak, župan Jereb in drugi zastopniki konjiške inteligence, ki se zanimajo za gospodarska in prosvetna vprašanja. Tečaj je otvoril in vodil predsednik ZKD V. Spindler. Vrstila so se predavanja: g. strok. učitelja Robnika, ki je na svoj originalno-poučni način utemeljil potrebo splošne in strokovne izobrazbe za obstanek in napredek vseh stanov naroda; g. šol. upr. Klemenčiča iz Pobrežja o velikem pomenu umnega sadjarstva za naše narodno gospodarstvo in za blagostanje kmetijskega stanu; g. inženirja Šiftarja z Vinarske in sadjarske šole v Mariboru o gnojenju z umetnimi gnojili kot predpogoju za uspešno poljedelstvo. Sledilo je še predvajanje novega »Gospodarskega filma Jugoslavije«, ki ga je dala izdelati Tovarna za dušik v Rušah in ki so ga udeleženci tečaja z zanimanjem gledali, zlasti še, ker ga je pojasnjeval z zanimivimi podatki g. inž. Šiftar. Tečaj je trajal nepretrgoma od 9. do 14. ure in so udeleženci z malimi izjemami vztrajali do konca ter izrekli željo, da bi se vršile takšne prireditve večkrat.

† Raiko Salmič.

V Celju je v soboto dopoldne umrl po vsej Sloveniji znan najboljši slovenski mojster na diletantskem odru, urar in draguljar Raiko Salmič, v 61. letu starosti. Gostoval je kot diletant tudi v Mariboru na odru v Narodnem domu. Bil je vse življenje tudi odličen narodni delavec in borec in priljubljen tudi kot družabnik poln neugane, zdravega humora. V zgodovini celiskega slovenstva bo ostalo Salmičevo ime nepozabno. Bodi mu blag spomin!

Maksimalna tarifa avtoizvoščkov.

Z ozirom na našo notico o avtoizvoščkih nam sporoča mestni magistrat, da je bilo vprašanje maksimalne tarife urejeno že septembra meseca. Po odloku banske uprave z dne 10. septembra mora imeti vsak avtoizvošček taksometer pritrdjen na vidnem mestu, da ga gost lahko sede opazuje in mora biti v mraku in temi razsvetljen. Brez taksometra ali s pokvarjenim sploh ne sme voziti. Taksa-metre si morajo avtoizvoščki nabaviti najkasneje do 1. januarja 1931 in po tem roku noben avtoizvošček ne sme voziti brez njega.

Surovine.

V neki gostilni v Melju sta sinoči okoli 21. mirno sedela trgovec M. in barvar O. Pri drugi mizi pa sta bila tkalec Karl G. in barvar Ivan P., ki sta neprestano izzivala trgovca M., tako da je končno s svojim tovarišem zapustil gostilno. Toda G. in P. sta pohitela za njima, G. je vrzel M.-a po stopnicah na cesto in tam sta G. in P. obdelovala s pestmi, dokler niso odstranili neki pasanti. Kasneje sta še rogovilila okrog M.-ovega stanovanja in vpila, da mora »danes še teči krič« in »naj pride ven, če hoče biti mirtev.« M. zahteva proti obema surovežema kazensko postopanje.

Tatvina božičnih dreves.

Ekonomu Švanu Živku iz Hrastovca so neznani storilci v noči od sobote na nedeljo z Glavnega trga ukradli več božičnih dreves, med njimi dvoje velikih po 5 metrov dolgih.

Nacionalizacija mariborskega obmejnega zaledja

Stara in znana resnica je, da bi Nemcem nikdar ne bilo uspelo osvojiti si Maribora in ostalih naših štajerskih mest in trgov, ko bi ne bili poprej osvajali tudi njihove okolice, njihovega naravnega zaledja. Tako vemo, da so z znanim »štajerskim pokretom« pokretom pripravili ugodno podlago za svoje gospodarstvo v Ptuj, Slovenski Bistrici, Mariboru itd. Največjo pažnjo pa so posvečali severnemu zaledju Maribora, ozemlju med Dravo in Muro. Dobro so se namreč zavedali, da bo usoda Maribora zanje vedno še negotova, dokler bo samo otok med kompaktnim slovenskim ozemljem. Zato so posebno v času od l. 1900 do svetovne vojne napeli vse sile, da bi to ozemlje ponemčili in Maribor priključili v kompaktno nemško pokrajino. Kaj vse so za to žrtvovali, je dovolj znano in bi pač bilo odveč ponavljati.

Da so s svojimi napori dosegli precej uspehov, je resnica, vendar je vse to bilo le zunanje. Mariborsko severno zaledje je prej ko slej ostalo slovensko. Trpela je le narodna zavest. V letih osvoboditve in še dolgo potem, je bilo to naše ozemlje narodno in državno skrajno mlado in če bi bil tu določen plebiscit, kakor je bil na Koroškem, bi ga bili najbrže tudi izgubili. Da se je ta mladenost ohranila tako dolgo, je pa bila v veliki meri tudi naša lastna krivda. Iskali smo v tem ozemlju pač volilnih krogov, nismo pa iskali duš in src za naš narod in za našo državo. Strankarske huiskarije so celo marsikaj pokvarile in napredek narodne in državne misli znatno ovirale.

Nihče bi tedaj ne bil pričakoval, da bo nastal preokret tako naglo in temeljito, kakor nastaja v zadnjem času. Za našim hrbtom med Dravo in Muro se namreč dogajajo stvari, ki so nad vse razveseljuje. Likvidacija starega duha je v polnem teku. Samo v letošnjem letu se je ustanovilo v okraju levi breg toliko so-

kolskih društev in čet, da je le še par vasi, kjer ni Sokola, pa tudi te vasi bodo v najkrajšem času prišle na vrsto. In kar je najbolj razveseljivo, je to, da stopajo v sokolske vrste vsi brez izjeme stanov in prejšnjega političnega prepričanja. Mnogi prejšnji načelniki in voditelji Orlov so danes najboljši sokolski delavci. Isto velja za ljudi, ki so bili poprej narodno mladi ali pa celo že nasprotni našim narodnim in državnim stremljenjem. Posebno razveseljivo pa je še pokret mladine, ki trga vse vezi s starim.

S tem pa nastaja nov položaj tudi za Maribor, največjo trdnjavo starega duha, ki ga poleg posameznikov iz prostih poklicev in vrst inteligence vzdržuje posebno nezavedni nižji, pred vsem delavski sloji. Ta trdnjava izgublja zaledje, in ko ga bo popolnoma izgubila, bo morala kapitulirati tudi sama. Toda napočno bi bilo čakati le na naravni razvoj. Nasprotno, treba je, da storimo vse, da se ta razvoj pospeši. Sramotno bi namreč bilo, ko bi središče zaostajalo za deželo. Baš Maribor bi moral biti zgled in prvi vodnik.

Toda Maribor tudi sicer ne vrši svojega poslanstva tako, kakor bi ga moral. Ljudi, ki delajo in se neumorno trudijo za prerod naše dežele, je med nami bore malo. Vedno in povsod vidimo ene in iste, ki bi jih lahko na prste sešteli. Kje so ostali, kje je pred vsem naša mladina? Ali v Mariboru res nimamo narodnega in agilnega naraščaja? Mar je ideal te mladine samo enostranski mednarodni sport? Dušice cum utile! so rekli stari Rimljani. Potrebno je eno in drugo, nikdar samo eno! Zato naj ves zavedni slovenski Maribor stavi svoje sile v pomoč našemu obmejnemu ozemlju, ki po stoletjih tavanja in potapljanja v tujstvu vstaja k novemu zavednemu narodnemu življenju. Vsi na krov! Vsi na delo!

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Ponedeljek, 22. decembra. Zaprto.

Torek, 23. decembra. Zaprto.

Sreda, 24. decembra. Zaprto.

Četrtek, 25. decembra ob 15. uri »Aladin«. Otroška predstava. — Ob 20. uri »Grof Luksemburški«. Prvič v sezoni.

Petek, 26. decembra ob 15. uri »Aleksandra«. Kuponi. — Ob 20. uri »Lutka«. Kuponi.

Sobota, 27. decembra ob 20. uri »Prodana nevesta«. Kuponi.

Nedelja, 28. decembra ob 15. uri »Aladin«. Otroška predstava. Kuponi. — Ob 20. uri »Grof Luksemburški«.

Božični prazniki v mariborskem gledališču. Za Božič se bodo vršile predstave po sledečem redu: Dne 25. t. m. ob 15. uri se bo kot otroška predstava vpriporila Raederjeva čarobna igra »Aladin«, ki deci radi pravljicega okolja in mestoma zabavne vsebine zelo ugaja. — Ob 20. uri bo premijera priljubljene Leharjeve operete »Grof Luksemburški«, ki jo vpriporajo povsod z velikanskimi uspehi, ter je tudi Mariborčanom v dobrem spominu. Na novo zrežiral in insceniral je to opereto režiser g. Djuka Truhovič, ki bo pel tudi glavno tenorsko partijo. Dirigira g. Herzog. Nove dekoracije je izvršil g. Ussar. — Na Štefanovo, 26. t. m. bo ob 15. uri moderna opereta zelo temperamentne muzike in vselega dejanja »Aleksandra«, ob 20. uri se bo ponovila Audranova opereta »Lutka«, ki spada med letošnje najbolj uspele operetne vpriporitve. — V soboto, 27. t. m. se bo pela popularna Smetanova opera »Prodana nevesta«, ki je bila letos od občinstva zelo simpatično sprejeta. V nedeljo, 28. t. m. se bo popoldne ponovila Raederjeva čarobna pravljica »Aladin« kot otroška predstava, ob 20. uri pa se bo vršila prva repriza letos na novo naštudirane popularne operete »Grof Luksemburški«.

Društvo jugoslovanskih akademikov v Mariboru.

Članski sestanek bo v ponedeljek 22. t. m. ob 20. uri v Narodnem domu. Udeležba za članstvo obvezna.

10 pesmi za en glas in klavir

našega popularnega skladatelja in pevovalke mariborske Glasbene Matice, gosp. pri. Vasilija Mirka, izda te dni Glasbena Matica v Mariboru. Pozdravljamo to najnovejšo pot našega odličnega glasbenega zavoda s posebnim odobravanjem in upamo, da bo prva zbirka, ki jo izda, našla čim večji odmev in tudi podporo s strani glasbo ljubečega občinstva. Zbirka se bo dobila v vseh knjigarnah. O stvari še izpregovorimo. —

Božični naval v »Ljudski knjižnici«.

Minulo soboto zvečer in v nedeljo popoldne je bil v »Ljudski knjižnici« v Narodnem domu tak naval, da je bilo včasih komaj prostora v prostorni čakalnici, kjer so se gnetli izposojevalci najrazličnejših stanov, mladi in stari, največ pa mladine, kar je še posebno razveseljivo. V obeh dneh se je vpisalo samo novih članov in članic 32 več kakor poprej celi mesec. »Ljudska knjižnica« je prejela v soboto 55 novih knjig, večinoma jugoslovanskih novih romanov in pa nemških prevodov svetovne literature, za katere pa so se izposojevalci v nedeljo dopoldne naravnost trgli, tako da ni ostala niti ena knjiga. Knjižnica posluje pred prazniki še v torek, dne 23. dec. od 18. do 20. ure, med tem ko je v četrtek, kot smo že poročali, zaprta.

11. akademski ples.

Vabila smo razposlali. Kdor jih pomočoma ni prejel, naj nam blagovoli oprostiti. Reklamacije prejemamo vsak dan od 10.—12. v društveni sobi jug. akad. društva v »Narodnem domu«. Pripravljalni odbor. —

Živi karni

in lili se dobijo
3760 dnevno pri tvrdki

Ferd. Greiner
Maribor, Gosposka ul. 2

Za Božic

nudim po najnižjih cenah

**rum, domačo slivovko,
punčezenc, likerje in
vinski špirit**

ADALBERT GUSEL

veležganična

Koroška cesta 18

Aleksandrova cesta 39

Mariborski in dnevni drobiž

Gostilničarska pivovarna d. d. v Laškem.

Subskribentom gostilničarske pivovarne d. d. v Laškem bodo v prihodnjih dneh razposlana navodila glede vplačevanja delnic. Opozarjajo se, da naj z vplačili ne odlagajo, in tako omogočijo čim prejšnje sklicanje občnega zbora delničarjev, za kar je potrebno, da je vplačan najmanj zakonito določeni del kapitala. —

Oznamenovanje ulic pri Sv. Lenartu v Slov. gor.

Že vsa povojna leta se je čutila potreba novega oznamovanja trških hiš, ker je bil prejšnji način oznamovanja hiš po zaporedni vrsti nepregleden in praktično brez pomena. Zato je sklenil občinski odbor na svoji seji dne 1. julija, da razdeli trg v posamezne ulice in jim da imena onih velikih krajev, kamor so usmerjene. S tem sklepom je ustregel občinski odbor tudi potrebi tujkega prometa, ki naide v napisnih tablah obenem potrebno orientacijo. Ta sklep občinskega odbora je potrdil srezki načelnik s svojim odlokom z dne 6. oktobra, na kar si je nabavila občina vse potrebne table pri tvrdki inž. Guzelj v Ljubljani. Table so izdelane prav okusno v emailu in v državnih barvah po vzorcu praških uličnih tabel. Beli napis na rdeči podlagi z modrimi okraski. Občina je dala v preteklem tednu pritrditi na vse hiše nove table, ki napravljajo na vsakogar najugodnejši vtis. —

Švica kot klasična dežela smučarskega sporta

je nadvse lepo opisana v velikem kulturnem zvočnem filmu »Sin belih planin«, ki ga predvaja ZKD v Grajskem kinu od 25. do 31. tm. Nepozabne so slike lepote gorske romantike in napetosti smučarskih tekem. Prazniki so, nihče naj ne zamudi te edinstvene prilike! —

† Inž. Albert Baicer.

Na božično nedeljo je preminul v mariborski splošni bolnici v starosti 41 let g. inž. Albert Baicer, odlični sodelavec znanega mariborskega gradbenega podjetja arh. Jelenec & inž. Šlajmer. Pokojnik je že več let bolehal za zlatenico. Bil je sin znanega mariborskega ključavnika Baicerja. Blag mu spomin! —

Letošnje božične počitnice

trajajo po odredbi ministra prosvete od 23. decembra do 15. januarja 1931. —

Letni dopust

je podelilo ministrstvo 20 učiteljem-Sokolom. Med njimi so: Milan Apih iz Hoč, Franc Vrnč iz Ruš, Ema Mačus iz Prosenjakovec, Ivan Petrovič iz Hajdine, Vida Hinterlechner iz Ptuj, Maks Pivc iz Žalca. Šest mesecev bodo obiskovali prednjaško šolo Saveza SKJ, naslednjih 6 mesecev pa bodo imeli prednjaške tečaje po sokolskih župah. —

Mestna hranilnica v Mariboru

vključno obvešča svoje stranke, da v sredo, 24. decembra ne posluje.

Koncert kozakov.

Kot povsod, kjer nastopajo donski kozaki pod vodstvom Sergeja Jarova, bo tudi mariborski koncert dne 7. januarja razprodan. Da omogočimo tudi zunanjim obiskovalcem nabavo vstopnic, se bodo dobile v preprodaiah že od ponedeljka, dne 29. t. m. dalje, lahko pa se tudi rezervirajo pismeno na naslov »Koncertni biro Glasbene Matice Maribor«. —

Okrajni pododbor mariborske ZKD v Konjicah

se je ustanovil včeraj 21. tm. po gospodarsko-prosvetnem tečaju. Pododbor pod vodstvom g. dr. E. Mejaka ima nalogo, da poglobi prosvetno delo v okraju. To je doslej sedmi okrajni pododbor ZKD v območju Zvezinega delovanja. —

KINO

Grajski:

Samo še danes, ponedeljek in jutri, torek: BARCAROLA (Požar v operi) 100% govoreči nemški zvočni film. V sredo, 24. dec. je kino radi norme zaprt!

Union:

Samo še danes, pond. in jutri torek 3+1=2

V sredo, 24. dec. je kino radi norme zaprt!

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17. 19. 21. uri: ob nedeljah in praznikih ob 15. 17. 19 in 21. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

APOLLO KINO

Četrtek, 25. in petek, 26. decembra. Veliki senzacionalni Božični spored:

HIŠA GROZOTE

Popolnoma nove in še nevidene stvari. — Nizke cene!!

Drobiž iz Slov. Bistrice.

V nedeljo 21. t. m. je umrla v Ravacvi vasi pri Slov. Bistrici gospa A. Lj. mavšek, mati gospe Walland, gostilničarke v Slov. Bistrici. Vsem prizadetim naše sožalje. — V nedeljo popoldne je bila v Tinju božičnica v osnovni šoli. Otroci so lepo prikazali božično igro, na kar je bilo nekaj najrejnijših otrok obdarovanih. Obdarovali pa jih bodo še ob ponovitvi na sv. večer, h čemer so največ pripomogli požrtvovalni darovalci.

Mal požar v krojaški delavnici.

Stražnik na Tržaški cesti je sinoči krog 17. iz zaprtega izloženega okna krojača Reicherja v hiši št. 18 videl uhajati dim. Ko je poklical krojačevo ženo in sta prišla v delavnico, je gorela likalna miza, na kateri je stal električni likalnik z odprtim stikom. Seveda sta ogenj takoj sam pogasila in preprečila večjo nesrečo. Škoda krog 300 Din je krita z zavarovalnico.

Sreski odbor Narodne Odbrane za Maribor in okolico

se je iz Narodnega doma preselil v Streharjevo hišo v Grajski ulici broj 5 (nasproti gradu), kamor se naj naslavljajo dopisi. Uraduje vsak delavnik od 8.—12. in od 14.—18. ure. Blagajna posluje še posebej vsak torek in petek od 18.—19. ure. Na oblastni odbor NO se naj naslavljajo dopisi kakor doslej, tudi v bodoče v Maistrovo ulico 17. Pristopajte k Narodni Odbrani! Ustanavljajte krajevne in srezke odbore! —

Podporno društvo za revne učitelje v Mariboru

se zahvaljuje vsem, ki so pripomogli z darežljivo roko k božičnemu obdarjenju mariborskih ubogih otrok. Izrecna zahvala še veljaj gospod, gospodom, podjetjem, oziroma tvrdkam: Posojilnica v Mariboru, Prva hrv. štedionica, Woegeler, Družba Union, Narodna banka, pomožni škof dr. Tomažič, grof Pacht, Pogačnik, M. F. Halbaerth in Reiser, Rudolf Kiffmann, Pinter & Lenard, Pelikan, Franz, Plemelj, Dr. Robič, Hausmaninger, V. Heinz, dr. Ploj, Wesiak, dr. Benjamin Ipavc, dr. Kartin, Guštin, Sternad, Primer, Anton Kiffmann, Hutter, Feldin, Majer, Berg, Braun, Šegula, Ulaša-Szinicz, Turad, Freund, Jančič in oni, dve tvrdki, ki darilo nista postavili naslova. Tako bodi izrečena zahvala tudi vsem darovalcem peciva in sadja ob priliki božičnega bazarja. —

TRENCHCOATI,

površniki, hubertusplašč, usnjeni jopci, 300 vrst krzna, pliši, snežni čevlji, snežni škornji, galoše, kakor tudi vse manufakturno blago na obroke. ORNIK, Maribor, Koroška cesta 9. XLIII

Samci in male obitelji

jedo poceni in dobro le v javni kuhinji na Slovškovem trgu 6. —

Popravila in snaženje pisalnih strojev izvršuje specialna popravilnica Ant. Rud. Legat & Co., Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 21-61. 3791

Zakaj je radij tako drag?

SKRIVNOST SVETOVNE PRODUKCIJE RADIJA. — TAJNOSTI RUDNIKA ČINKOLOBVE.

Cena gramu radija je danes 10.000 li-
ver šterlingov (krog 2 in tričetrt milio-
na dinarjev). Ta silno visoka cena one-
mogoča uporabo radija v medicini v oni-
meri, kakor bi bilo potrebno. Mnogo več
bi bilo slučajev ozdravljenja, da imajo
bolnice na razpolago večje količine dra-
gocenega radija. Neprestano se dvigajo
protesti radi draginje radija, ker je zna-
no, da je čaginja v prvi vrsti posledica
spekulacije družbe, ki ima danes v res-
nici svetovni monopol za radij. To je druž-
ba »Union Miniere« v Bruslju, ki je last-
nica rudnika Činkolobve v Kongu, naj-
bogatejšem na radijevi rudi. Londonski
časopis delavske stranke »The Daily
Herald« je skušal razkriti skrivnost tega
rudnika in je pred več meseci poslal v
belgijski Kongo dr. L. Hadena Guesta.
Ta se je nedavno vrnil v London in ob-
javil v listu tri članke o potovanju v
Kongo in o vprašanju pomanjkanja radi-
ja za bolniške potrebe.

Kakšna tajnost — piše dr. Guest — je
za bajno ceno radija? Je-li njegova ce-
na, 10.000 suntov za gram, upravičena?
Ali je pa morda plod premišljene omejit-
ve proizvodnje, dasi je povpraševanje
dan za dnevno večje? Civilizirani svet
naravnost gladuje za radijem. Na vsakih
sedem odraslih oseb umre ena za rakom.
Vsak dan se množe klici bolnikov in
zdravnikov: »Radija, več radija!« A od-
govor se glasi: »10.000 funtov gram!«

Radija je seveda malo. Ni lahko ga
najti. Povsem drugo je pa vprašanje, ali
ta mala količina opravičuje tako izredno
ceno, da je danes gram radija večstokrat
več vreden nego njegova težina v
zlatu in tisočkrat več nego njegova te-
žina v dijamantih. Prepričan sem in lah-
ko to tudi dokažem, da se da svetovna
količina radija zelo znatno povečati in
vsled tega tudi njegova cena znatno zni-
žati v zelo kratkem času. Spremembe v
cenah radija so zanimive. Kratko potem,
ko ga je odkrila gospa Curie, so se mo-
gle dobiti male količine radija po 500
funtov gram. L. 1910 so bile producirane
male količine radija v Jahimovu na Češ-
kem. Trebalo je izsekati in razbiti 200
do 400 kremenja, da se je dobil en gram
radija. V tem času je stal v Zedinjenih
državah gram radija, ki so ga tam pro-
ducirali, 24.000 funtov. Od l. 1910 do leta
1915 je bilo na svetovnem trgu zelo ma-
lo radija. L. 1915 pa je v proizvodnji radi-
ja nastopil dogodek največje važnosti.
Tega leta so odkrili rudnik v Činkolobve
v okrožju Katanka v belgijskem Kongu.
Radi svetovne vojne ni bilo mogoče za-
četi z eksploatacijo vse do l. 1921. Na
svetovni trg so prišle prve količine tega
radija šele l. 1923.

Ruda tega rudnika vsebuje doslej naj-
večjo količino radija. Rudnik je last bel-
gijske družbe »Union Miniere du Haut
Katanga«, ki ima centralo v Bruslju in
koncesijo belgijske vlade za izkorišča-
nje vseh kovin v okrožju Katanga. Ruda
v Činkolobve je tako bogata na radiju,
da zadostuje samo 10 ton za en gram
radija. Za dobavo ene tone rude iz rud-
nika znašajo stroški 3 šilinge. Rudo na-
ložijo nato v tovarne avtomobile, ki vo-

zijo v mesto Panda. Ta prevoz stane ko-
maj par šilingov za tono. V Pandi se ru-
da naloži v železniške vagone in se de-
loma po železnici deloma po rekah pre-
važa v luko Matadi. Tam jo ponovno
pretvorijo na parnike, ki vozijo drago-
ceno blago v Antwerpen in odtam v
tovornico v Oelenu v Belgiji.

Ako računamo — piše dalje dr. Guest,
— da bi prevoz rude iz rudnika Činko-
lobve do Oelena stal makari 50 funtov
šterlingov, bi proizvodnja enega grama
radija stala 500 funtov. L. 1929 je druž-
ba »Union Miniere« producirala 60 gra-
mov radija, kar po današnji ceni pred-
stavlja vrednost 600.000 funtov šterlin-
gov. Ali so vsi stroški družbe znašali
polovico te svote, 300.000 funtov šter-
lingov? Tovarnica v Oelenu ni velika, ko-
maj kakor navažna ljudska šola v Lon-
donu. Ima razmeroma malo nameščen-
cev. Ni dvoma, da bi družba mogla pro-
dajati gram radija po 500 funtov šter-
lingov in bi pri tem še lepo zaslužila.
Glasom izvestja družbe je v času od
1923 do 1929 prodala 210 gramov radija,
je torej v sedmih letih inkasirala 2.100.000
funtov (blizu 600 milijonov dinarjev).
Gotovo pa je, da izdatki družbe niso
presežali niti polovice tega zneska in je
torej družba zaslužila letno čistega naj-
manj svojih 40 milijonov dinarjev.

Značilno je, da ravnateljstvo »Union
Miniere« nikomur ne dovoli ogleda rud-
nika Činkolobve. Ves rudnik je obdan z
visoko ograjo bodeče žice. V rudniku pa
je z enako ograjo obdano mesto, kjer se
koplje ruda. Tudi so z enako ograjo ob-
dane vse hišice delavcev v rudniku.
Okrog celega rudnika so nastavljeni
stražniki in napisi, da je dostop zabra-
njen.

Odpeljal sem se — pripoveduje dr.
Guest — s svojo ženo iz Pande na pri-
vatnem tovornem avtu v Činkolobve.
Upal sem, da bom prevaril stražnike in
mogel priti v rudnik. Obstali smo kaka
2 kilometra pred rudnikom, in odtam
smo šli peš proti rudniku. Toda nismo
mogli priti v rudnik. Vendar sem od zu-
nanj lahko ugotovil, da rudnik ne čer-
a, izgledalo je, da delo že delj časa stoji.
Kasneje sem doznal, da je čez nekaj ča-
sa po daljši ustavitvi dela v rudniku spet
pričelo delo. Izvedel sem tudi, da je rud-
nik silno bogat na radiju. Videl sem ogro-
mne količine rude, ki so jih nakladali.

Domačini, ki delajo v rudniku, dobe
stanovanje, hrano in ostale dnevne po-
trebščine ter nekaj malo denarja. Vse to
stane družbo komaj kak funt na teden.

Dr. Guest je končno mnenja, da druž-
ba namenoma ne daje na svetovni trg
večjih količin radija, da lahko drži seda-
nje visoke cene. Zahteva, da družba ob-
javi svoje poslovanje z radijem. Javnost
ima pravico, zahtevati od družbe, da o-
pusti svojo dozdajno tajinstveno politi-
ko s proizvodnjo radija in objavi cene
proizvodnje. To vprašanje se tiče vseh
narodov, in ima Društvo narodov pravi-
co in dolžnost, da zahteva pojasnila
od družbe. Ako je nemogoče izvesti
resnico o Činkolobve na drug način, je
pač treba izvršiti preiskavo pod nad-

zorstvom Zdravstvenega odbora Dru-
štva narodov. Pokazala se bo morda po-
treba, da Društvo narodov prevzame
nadzorstvo nad celotno svetovno proiz-
vodnjo radija.

Sokolstvo

Seja župne uprave SKJ

bo tokrat izjemoma, ker je v četrtek
praznik, jutri v torek, 23. decembra, ob
običajni uri. Ker so na dnevnem redu iz-
redno važne zadeve — seje se vdeleži
tudi br. Lukačič iz Ljutomer! —, pro-
sim čim številnejše udeležbe. — Zdravo!
Starosta.

Sport

Smuška tekma na Pohorju

Zimskosportni odsek SPD Maribor-
Ruše priredi v nedeljo dne 11. januarja
tekmo za klubiško prvenstvo s startom
in ciljem pri Klopnem vrhu.

Tekmuje se po pravilih JZSS in sicer
v sledečih kategorijah:

- senjorji-tekmovalci, ki so že tekmo-
vali pri tekmah, prirejenih po društ-
vih, včlanjenih v JZSS in so se pla-
siral;
- junjorji-tekmovalci, ki do sedaj še ni-
so tekmovali;
- dame;
- izven konkurence.

Tekme se lahko udeležijo člani odseka
v konkurenci, vsi ostali izven konkuren-
ce. Tekmovalci morajo biti verificirani.

Dolžina proge: za senjorje 15 km, za
junjorje 10 km, za dame pa 5 km. Raz-
glasitev in objava proge dne 11. jan. ob
po 9. zjutraj, start ob 9. uri.

Prijave se sprejemajo do 10. jan. do
16. ure v trgovini g. Bureša v Vetrinjski
ulici. Prijavnina Din 10.— za dijake Din
5.—.

Vodstvo tekme: predsednik: dr. Senior
Davorin, tehnični vodja prof. Šilc Joško,
starter Maier Franjo, časomerilca na
startu in cilju gg. Bureš in Vahtar, za-
pisnikarja Cingerli Ljubca in Drogenik
Herbert, sodnik in zdravnik g. dr. Sekula
Jože, nadzornik proge inž. Rungaldier
Ervin.

Prvaki v vseh kategorijah prejmejo
srebrne pokale, drugo plasirani srebrne
plakete, tretje plasirani pa srebrne odse-
kove znake. Prvak izven konkurence
dobi srebrno plaketo.

Istovrstno se bo na podlagi doseženih
rezultatov določilo prvenstvo dijaškega
odseka ter dobijo trije najboljši tekmo-
valci praktična darila. Darila so razstavi-
ljena v sportni trgovini g. Divjaka na
Glavnem trgu. Razdelitev nagrad in ob-
java rezultatov se bo vršila v Mariboru.

Smuški tečaj za otroke.

Za časa božičnih počitnic priredi Zim-
skosportni odsek SPD Maribor v nepo-
sredni bližini Maribora otroški tečaj. Pri-
jave sprejema g. Bureš v Vetrinjski uli-
ci. Zbirališče dne 25. 12. in naslednje dni
ob 9. uri pri godbenem paviljonu v par-
ku. Starši so vabljani, da otroke spre-
mijo na vežbališče.

Rokavne znake

zimskosportnega odseka SPD Maribor
dobijo člani pri blaginiku g. Majerju na
Glavnem trgu. Cena Din 15.— za komad.

Otvoritev smučarske sezone.

Včeraj se je vršila prva smučarska
tekma v Dravski banovini in sicer v Pla-
nici smučarski stafetni tek na 20 km
(4×5 km).

Rezultati štafet so bili naslednji: 1.
Smučarski klub Ljubljana 2:08:16; SK
Iirija (Ljubljana) 2:14:14; Smučarski
klub Maribor (inž. Koudelka, Jurič, Neu-
man, Pintar) 2:19:42; Smučarski klub
Dovje-Mojstrane 2:19:57.

Nogometne tekme.

Zagreb: Sokol:Sparta 0:0.

Beograd: BSK:Sparta (Zemun) 9:0
6:0; Jugoslavija:Jedinstvo 4:0 (3:0);
Soko:Gračar 3:1 (1:0).

Dunaj: Slovan:Libertas 4:2 (3:0); W.
A. C. 3:1 (1:1); Sportklub:Metallum 7:2
(2:2); Hakoah:Viktoria 2:0.

Praga: Slavia:DFC 4:3 (3:1); Sparta-
Bohemians 2:2 (0:1).

Monakovo: Vienna (Dunaj):FC Bayern
3:1 (2:0); München 1860:DSV Münch 2:0
(1:0).

TUDI ZA MALDEMAR DOBITE VSAKO- VRSTNA DARILA!

Lutke	od Din	1 ^o dalje
vozički za lutke	od Din	70 ^o
železnice	od Din	10 ^o
sanke	od Din	80 ^o
gugalne konje	od Din	80 ^o
štedilnike	od Din	10 ^o
družabne igre	od Din	7 ^o
sobe za lutke, oprn.	od Din	15 ^o
Teddy-medvedi	od Din	10 ^o
živali iz sukna	od Din	5 ^o
stavnne skrinjice	od Din	10 ^o
igračke iz pločevine	od Din	2 ^o
pristine Alp.kav. žličke	od Din	4 ^o
pristine Alp. žlice	od Din	8 ^o
predmeti iz kina-srebr.	od Din	25 ^o

itd.

Celo pri teh cenah dovolim v dobi
5 cenenih dni, od 19. do 24. de-
cembra 1930, 20% popust

FRANC KORMANN
MARIBOR, GOSPOSKA ul. 3

Odšel mi je

mlad velik pes

»Bernardinec«, dolge dlake in beloriav. Najditelj naj psa vr-
ne lastniku. — Gostilna Zohar, Tržaška cesta. 3804

Ta darila

pod božičnim drevesom —
razveseliijo vsakega gospoda

Dobite jih v
bogati izbiri

v modni trgovini

H. J. TURAD

MARIBOR

Aleksandrova c. 7

Gradbeno podjetje inž. arh. JELENEC, in inž. ŠLAJMER v Mariboru,
sporoča tužno vest, da je preminul na božično nedeljo njega odlični sode-
lavec, gospod

inž. Albert Baicer

Dobrega tovariša in zvestega prijatelja ohranimo v trajnem
spominu! 3803

MARIBOR, dne 22. decembra 1930.

**TRAJNO VESELJE POVZROČAJO V
TEH TEŠKIH ČASIH SAMO KO-
RISTNI BOŽIČNI DAROVI. PRAKTI-
ČEN IN KORISTEN DAR SO N
ČEVLJI! NIZKE CENE, NAJBOLJŠA
KAKOVOST!**

OTROŠKI ČEVLJI . . .	Din 125^{:-}	DOLGOTRAJNI, NEPRE- MOČLJIVI.
DAMSKI ČEVLJI, ZA PLES	Din 145^{:-}	IZ ATLASA, ELEGANT- NI, ODLIČNI.
DAMSKI ČEVLJI, NA ŠPANGO	Din 165^{:-}	ČRNI, RJAVI, SPLOŠNO PRILJUBLJENI.
DAMSKI ČEVLJI, PUMPS	Din 195^{:-}	ČRNI, RJAVI — LAK, ZELO MODERNI.
MOŠKI POLČEVLJI . .	Din 195^{:-}	ZELO UGODNO NOŠE- NJE.
MOŠKI ČEVLJI, VISOKI .	Din 245^{:-}	PRAVI ČEVLJI ZA STRAPAC.

**LUKSUSNI ČEVLJI PO ZMERNIH CENAH. IZDELUJEMO JIH NAJ-
BOLJE, KER RAZPOLAGAMO SAMO MI V DRŽAVI
Z ORIGINAL-GOODYEAR-WELT STROJI.**

Peko

Aleksandrova cesta 9

NAJLEPŠI DAR ZA BOŽIČ!

Za božična darila
kupite vsakovrstne ure, zlat-
nino, srebrnino in optične
predmete najbolje pri Mu-
lavcu, Kralja Petra trg. Ku-
puje se lomljeno zlato po
najvišji ceni. 3786

Dobro vino
lastni pridelek toči čez ulico po 10 Din.
Vezjak, Splavarska 6. 3799

Boljši delavec
išče kakršnokoli službo. Položi 20.000
Din kavcije. Naslov v upravi. 3795

Strapacni čevlji
moški in ženski vsake velikosti za
sport v zalogi pri Ivanu Krois, Mari-
bor, Koroška cesta 18. 3775

Najboljša
in najcenejša dalmatinska vina, bela
in črna, dobite le v prvi dalmatinski
kleti v Mesarski ulici 5. (Pod Glavnim
trgom.) 38

Premog Peklenica
brez smrada in kamenja, malo pepe-
la. Po vozovih Din 38.— franko dom.
B. Guštin, Cankarjeva 24, telefon 2499.

Prodajam igrače, moške obleke,
čevlje, klobuke, smuči, drsalke i. t. d.
Starinarna Peteln, Maribor, Orožnova
ul. 1. 3753

Dražestni nakit
za božična drevesa v steklu La-
metta-verižice, narezlan papir za
sladkorčke, sveče. Papirnica Novak,
Gospodarska ul. 9. XXXV.

Usn'je
galanterija in ročno delo (pisalne ma-
pe, albume, kasete itd.) izdeluje brez-
hibno knjigoveznica Novak, Gospodarska
ulica 9. Nizke cene! XXXV.

KOLOPARJI,
Mejovšek, Tattenbachova 13, tel. 2457.

Priložnostni nakup
za otroka, gospoda in damo so naj-
modernejši fotoaparati. Fotomeyer, Go-
spodarska ulica 39. 3785

Vzamem na hrano dojenčka
od 3 mesecev do 1 leta. Istotam se
sprejme gospod na stanovanje in hra-
no. Košaki 65. 3800

Lep lokal
oddam s 1. januarjem 1931. Uprava hiš
Pokojninskega zavoda v Mariboru,
Kralja Petra trg. 3792

5 cenenih dni!

V času, ko mora vsak kupiti darila, sem se odločil, povodom de setletnice obstoja moje trgovine, prirediti pet cenenih dni in do-
volim iz tega razloga vsakemu ceni. odjemalcu, kateri mi predloži časopis s tem inseratom in polnim naslovom
od 19. do 24. decembra 1930 pri vsem mojem blagu, pri katerem so cene pri vsakem komadu razvidne.

20% popusta, reci dvajset procentov

tako, da je tokrat kupujočemu občinstvu nudena prilika nabaviti božične nakupe v galanteriji, sportnih predmetih, gramofonih
in ploščah, pleteninah, kravatah, rokavicah, porcelanu in stekleni robli, bronzi, blagu iz kina-srebra, parfumeriji, snežnih čev-
ljih in galošah, robcih, kakor tudi igračah v največji izbiri po ceni, katere še ni bilo.

Ta reklamna prodaja velja samo za moje p. t. odjemalce na dr obno in se blago v večjih količinah s tem popustom preprodajal-
cem ne bo oddajalo. Pri nakupu od naj manj Din 500.— eno srečko »Jadranske straže« zastoni. 3749

FRANC KORMANN, MARIBOR, Gospodarska
ulica št. 3